

Laadukas etäopetus ja -ohjaus Tredussa

Laadukas etäopetus ja -ohjaus pitää sisällään reaaliaikaista vuorovaikutusta opettajan ja opiskelijan välillä, eli pelkillä etätehtävillä ja itsenäisillä suorituksilla ei opetusta voi poikkeustilanteissakaan kokonaan korvata.

Tredussa on käytössä monipuoliset digitaaliset työvälineet etäopetuksen toteuttamiseen ja lähiopetuksen tueksi. Erityisesti **Teams, Moodle ja Futural Skills** mahdollistavat opiskelun ja opetuksen sekä osaamisen kertymisen dokumentoinnin ajasta ja paikasta riippumatta.

Mikäli opiskelijalla ei ole omaa tietokonetta, Tredun atk-palvelujen ja kirjaston avulla sellaisen saa lainattua. Opiskelijan täytyy sopia lainaamisesta oma-opettajan tai opinto-ohjaajan kanssa.

”Joustava ammatillisen koulutuksen järjestelmä antaa mahdollisuuden sopia (...) erilaisista tavoista hankkia ja osoittaa osaamista. Etäopetuksen hyödyntäminen mahdollistaa osaamisen hankkimista joustavasti opiskelijan elämäntilanteen mukaisesti. Ammatillisessa koulutuksessa etäopetuksen määrää ei ole rajattu ja etäopetusta käytetään monipuolisesti yhteisten tutkinnon osien sekä eri tavoin työpaikalla ja oppilaitoksessa tapahtuvassa oppimisessa.”

(Lähde: Opetushallitus)

Tarkistuslista etäopetuksen suunnitteluun ja toteutukseen

- 1. Kysy, millaisia työkaluja opiskelijat käyttävät jo entuudestaan ja millaisia laitteita ja verkkoyhteyksiä heillä on käytössään** ja millä tavalla he haluaisivat saada ohjausta ja tukea. Ensisijaisesti kannattaa hyödyntää oppilaitoksen yhteisiä ohjelmistoja, sillä niihin on henkilökunnalle tukea ja koulutusta tarjolla.
- 2. Varmista opiskelijan perusdigitaidot.** Verkko-opetukseen ja -oppimisen toteuttamisen perusedellytys on, että opettajalla ja opiskelijalla on riittävät digitaaliset perustaidot. Vaikka digikursseilla opetetaan perusasiat, on opettajan varauduttava ohjaamaan omia opiskelijoitaan työvälineiden käytössä. Perustaitoja kannattaa harjoitella lähiopetuksessa, jolloin neuvominen on helpompaa.
- 3. Sovi yhteydenpitokanavasta** ja siitä, mitä missäkin kanavassa tapahtuu.
- 4. Tehkää yhteiset pelisäännöt toiminnalle.** Koska ollaan tavoitettavissa, miten nopeasti vastataan viesteihin, millä välineillä ja missä ympäristöissä toimitaan.
- 5. Kartoita millaisia aihealueen ja/tai ammattialan verkkoaineistoja on jo olemassa** ja voit hyödyntää myös opiskelijoita aihealueen tiedonhaussa.
- 6. Perehdy opiskelijan/opiskelijoiden kanssa opiskeltavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimukseen** ja kriteereihin tai osaamistavoitteisiin ja tuo ne selkeästi esille. Ammattitaitovaatimukset kannattaa linkittää esimerkiksi Moodle-työtiloihin.
- 7. Suunnittele ja aikatauluta verkko-opintojen kokonaisuus/oppimisprosessi tavoitteisiin nähden** ja hyödynnä monipuolisesti erilaisia tapoja oppia yksin tai yhdessä, mikäli mahdollista. Valitse verkkotyökalut sen mukaan, että ne tukevat aihealueen tavoitteita.
- 8. Käytä erilaisia opiskelijoiden aktivointimenetelmiä ja mieti luovia ratkaisuja.** Vältä pitkiä luentoja ilman, että opiskelijoita aktivoidaan.
- 9. Huomio oppimiskokonaisuuden suunnittelussa erilaiset oppijat** ja voit suunnitella myös erilaisia toteutuksia, joista opiskelijat voivat valita itselleen sopivimman.
- 10. Suunnittele miten opiskelijan oppimisprosessi ja osaamisen kehittyminen dokumentoituu** opintojen edetessä ja miten sitä voidaan hyödyntää näytön tukena.
- 11. Suunnittele millä tavalla oppimisen ohjausta ja palautetta on saatavilla** ja missä kohtaa.
- 12. Ota huomioon tietoturva ja tietosuoja** erityisesti jos käytät muita kuin oppilaitoksen yhteisiä ohjelmia.

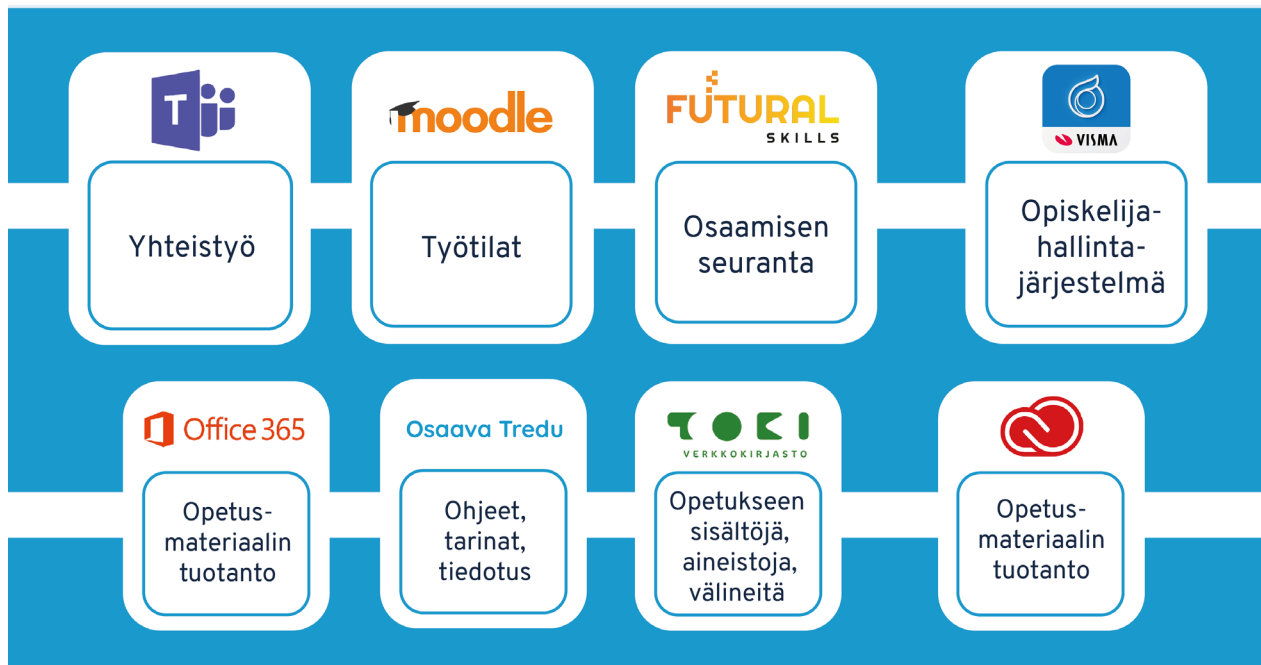
Lähde: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/etaopetuksen-erilaisia-toteutustapoja-ammattillisessa-koulutuksessa>

Suosittelut välineet

Tredussa on päätetty, että opetuksessa ja ohjauksessa käytetään apuna digitaalisia työvälineitä; [Moodlea](#), [Teamsia](#), [Futural Skillsiä](#) ja [Wilmaa](#).

Moodle, Wilma ja Teams ovat olleet käytettävissä Tredussa jo pitkään, mutta **kevät 2020 konkretisoi niiden sujuvan käytön merkityksen etäopetukseen siirryttäessä**. Syksyllä 2020 käyttöön otetaan myös Futural Skills, jonka avulla opiskelijan osaamisen kasvaminen tulee näkyväksi opiskelijalle itselleen sekä opettajille.

TREDUN DIGITAALINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Opiskelijoiden kannalta on tärkeää, että opetuksen ja -ohjauksen tukena käytetään ensisijaisesti oppilaitoksen yhteisiä digitaalisia työvälineitä niin lähiopetuksessa kuin etänä.

Siten opiskelijan ei tarvitse opetella täysin uusia työvälineitä ja työtapoja aina opettajan vaihtuessa. Myös opettajan työ helpottuu, kun opiskelijat hallitsevat työkalujen peruskäytön heti kurssin alkaessa. Pedagogista vapautta tämän ei ole tarkoitus rajoittaa, mutta jos opettaja päätyy käyttämään täysin ulkopuolisia työvälineitä opetuksessaan, tälle täytyy löytyä perusteltu syy. Yhteisten työvälineiden käyttöön tarjotaan myös **koulutusta ja ohjeita sekä atk-tuen palvelut**.

Digitaalisten työvälineiden hyödyntämisen täytyy olla osa jokaisen opettajan ja opiskelijan arkea riippumatta siitä, että onko kyseessä etäopetus vai lähiopetus. Jokainen opettaja voi omalla toiminnallaan vaikuttaa siihen, että opiskelijoilla on tarvittavat valmiudet siirtyä etäopetukseen tilanteen niin vaatiessa. **Digitaidot ovat myös tulevaisuuden kansalaistaitoja alasta riippumatta**. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kädentaitojen harjoittelu korvattaisiin tietokoneen tai kännykän käytöllä, mutta esimerkiksi opiskelijan oman osaamisen dokumentointiin on järkevä hyödyntää digitaalisia ratkaisuja.

Tredussa suositellaan vahvasti käytettäväksi erityisesti seuraavia työvälineitä sekä etä- että lähiopetuksessa ja opiskelijan ohjauksessa:

Moodle on Tredussa käytössä oleva digitaalinen monipuolinen oppimisympäristö. Yksinkertaisimmillaan se toimii materiaalipankkina, mutta siellä pystyy esimerkiksi H5P-työkalulla tekemään erilaisia oppimistehtäviä, seuraamaan koko ryhmän etenemistä, pitämään kokeita, järjestämään opiskelijoiden keskustelua ja jakamaan esimerkiksi videoita. Kurssin sisällöstä voi parhaimmillaan rakentaa oppikirjan kaltaisen kokonaisuuden opiskelijoille oppimisen tueksi. Tällöin opiskelija voi palata materiaalin pariin myös myöhemmin opinnoissaan.

Teams on monipuolinen työkalu esimerkiksi etäopetukseen, viestintään ja asiakirjojen yhteismuokkaukseen. Teamsissa on helppo ajastaa kokous, jossa seurataan opiskelijoiden etäopiskelun tilannetta tai pidetään opetustuokio. Teams on erinomainen ohjauksen väline, jossa opiskelijat voivat keskustella vuorovaihteisesti ryhmässä tai kaksin opettajan kanssa ja samalla kaikki voivat tarkastella yhteistä dokumenttia omilta näytöiltään. Opettajan velvollisuus on tukea ryhmäänsä Teamsin käytössä ja varmistaa, että siellä myös osataan toimia, vaikka digikursseilla opiskelijoille alkeet opetetaankin. Teams toimii hyvin opiskelijaryhmän kotipesänä, jonne voidaan linkittää muut digitaaliset työvälineet kuten Moodle ja Futural Skills. Kaikki oleelliset työkalut löytyvät käyttäjystävällisesti samasta paikasta, vaikka niitä voidaan luonnollisesti käyttää edelleen erillisinäkin.

Futural Skills on osaamisen seurantarjestelmä, johon opiskelijat tallentavat tietoa oppimisen edistymisestä tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksittain. Opiskelija voi dokumentoida tekemänsä työt kuvin, videoin, puhuen tai kirjoittamalla. Opettajien on mahdollista nähdä kerralla visuaalisesti kaikkien opiskelijoidensa eteneminen. Tämä mahdollistaa sen, että opettaja pääsee tehokkaasti ohjaamaan yksittäisen opiskelijan etenemistä, antamaan palautetta ja hyväksymään opiskelijoiden tekemiä töitä. Myös työpaikkaohjaaja pystyy näkemään ohjaamansa opiskelijan tutkinnonosan ammattitaitovaatimukset ja kuinka opiskelija on edennyt. Halutessaan myös työpaikkaohjaaja voi antaa opiskelijalle palautetta reaaliaikaisesti Futural Skillsissä ja ohjata opiskelijaa täydentämään lisää tai hyväksyä tehty työ.

Tavoitteena on ottaa Futural Skills käyttöön Tredun uusien opiskelijaryhmien kanssa syyskuudella 2020. Samalla käyttöön tulevat mahdollisuuksien mukaan **tutkinnoalojen yhteiset Moodle-pohjat**, joissa ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet on purettu oppimistehtäviksi. Näitä tehtäviä hyväksytysti suorittamalla opiskelijan osaaminen kasvaa suoraan myös Futural Skillsissä. Futural Skills mahdollistaa opettajalle myös **varhaisen tuen tarjoamisen** mikäli oppimista ei kerry suunnitellusti.

Wilma-opiskelijahallinto-ohjelmassa hoituu viestintä opiskelijoiden, opettajien ja huoltajien kanssa, oppilaitosten tiedotteet, poissaolot ja arvosanat, työjärjestykset ja tilavaraukset. Etäopetuksessa se ei kuitenkaan ole välttämättä paras työväline, vaikka sillä tehtävät pystyykin jakamaan.

Opettajan ammattitaitoon kuuluu, että hän osaa valita **oikeat työvälineet oikeaan työtehtävään**. Mikään yksittäinen ohjelma ei kaikista asioista selviä, mutta Tredun digitaalisesta työkalupakista löytyy sopiva työkalu melko varmasti tehtävään kuin tehtävään.

Lisätietoa: <https://osaava.tredu.fi/ohjeet/digitaalinen-toimintaymparisto/>

Suosittelut toimintatavat (esim. yhteydenpito ja ohjaus etäopetuksessa)

Sekä opettajan että opiskelijan on syytä muistaa, **että etäopetus ei tarkoita itsenäistä työskentelyä, vaan oikeasti etänä tapahtuvaa opetusta**, johon kuuluu myös vuorovaikutus opiskelijan ja opettajan välillä.

Vuorovaikutukseen on olemassa monia eri välineitä. **Tredussa suositellaan käytettäväksi yhteydenpidossa ja opetuksessa yhteisiä työvälineitä**, kuten Teamsia, Moodlea ja Wilmaa. Luonnollisesti myös puhelut ja sähköpostit toimivat viestinnässä.

Hyvän etäopetuksen kriteerit ovat pitkälti samoja kuin hyvän lähiopetuksenkin kriteerit. Opetuksen tulisi olla hyvin suunniteltua ja tutkinnon perusteiden mukaista. **Hyvä suunnittelu auttaa opettajaa omassa työssään** ja helpottaa sekä omaa että opiskelijoiden työtaakkaa. Hyvään suunnitteluun kuuluu myös tavoitteiden asettaminen ja niiden kertominen opiskelijalle.

Opiskelijan työtä helpottaa myös se, että **opettaja kertoo selvästi, miten kurssi etenee**. Missä vaiheessa tulee isompia palautettavia töitä? Milloin nähdään virtuaalitunnilla? Mitkä oppitunnit on varattu itsenäiseen työskentelyyn? Opettajan kannattaa varautua myös siihen, että opiskelijat kaipaavat enemmän ja selkeämpiä ohjeita kuin lähiopetuksessa, koska opettajalta ei ole yhtä helppo kysyä. Mitä selkeämmät ohjeet, sitä vähemmän opettaja joutuu vastailemaan lukuisiin viesteihin.

Etäopetuksessa vaaditaan vielä enemmän opiskelijan motivointia kuin lähiopetuksessa. Opiskelijan rooli etäopetuksessa muuttuu. Isojen ryhmien virtuaalioppitunneilla on yksittäisen opiskelijan todella helppo olla vain näennäisesti mukana. Myös kahdenkeskiset, lyhyet juttutuokiot kunkin opiskelijan kanssa viestitellen tai soitellen ovat hyvä tapa pitää myös hiljaisemmat ja motivaation puutteesta kärsivät opiskelijat mukana opetuksessa.

Etäopetettavaa kurssia tai tutkinnonosaa suunnitellessa kannattaa pitää mielessä **vaihtelevuus**. Käytä hyödyksi erilaisia työkaluja esimerkiksi kyselyjen ja testien tekemiseen, videoiden näyttämiseen ja virtuaaliseen yhteistyöhön. Teetä kurssin eri vaiheissa erilaisia tehtäviä ja hyödynnä myös ryhmäkeskustelut ja yhteisten dokumenttien muokkaaminen.

Myös virtuaalioppitunnin rytmittäminen vaihtelevaksi on tärkeää. **Oppitunnilla olisi hyvä olla selkeä ja vaihteleva rakenne**, joka voi sisältää virtuaaliluennointia, keskustelua, ryhmätöitä ja tehtävien tekemistä. Jos opetettava asia vaatii pidempää luennointia, on hyvä videoida luento etukäteen ja antaa opiskelijoille tehtäväksi katsoa se ennen virtuaalitapaamista. Tällöin opiskelija voi laittaa opettajan välillä tauolle ja keittää vaikka kahvit. Mahdolliset kysymykset voi esittää virtuaalitapaamisessa tai viestein.

Arviointia voi etäopetuksessa tehdä luomalla oppimisympäristöön kyselyjä, pyytämällä opiskelijoita tekemään itsearviointia tai teettämällä vertaisarviointia, johon moni oppimisympäristö antaa hyvät mahdollisuudet.

Summatiivista arviointia tarvitaan tietenkin myös ja nyt on hyvä hetki uudistaa perinteisiä kokeita. Erilaiset oppimisalustat tarjoavat aikarajallisia koetyökaluja, mutta internetin käyttöä on mahdotonta kokonaan kieltää tiukoillakaan aikarajoituksilla. **Koe kannattaakin suunnitella niin, että opiskelija saa käyttää kaikkea mahdollista saatavilla olevaa materiaalia**. Tämä vaatii kyllä opettajalta kekseliäisyyttä, mutta useimmiten arvosanat tällaisissa kokeissa ovat hyvin samankaltaisia kuin sellaisissa kokeissa, joissa ei saa käyttää mitään lisämateriaalia.

Muokattu tästä tekstistä: <https://osaava.tredu.fi/2020/03/24/lahiopetuksesta-etaopetukseen/>

Materiaalin koonti: Ville Palkinen, 6.8.2020